

CHET TILLARNI O'QITISHDA KOMMUNIKATIV YONDASHUVNING SAMARADORLIGI

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti katta o'qituvchisi
F.T.Choriyeva

Chet tillarini o'qitishda kommunikativ yondashuvning samaradorligi juda muhimdir. Kommunikativ yondashuv, o'rganuvchilarning tilni amaliy ravishda ishlatish, ma'qullash va muhokama qilishga yordam beradi. Quyidagi qadamlar kommunikativ yondashuvning samaradorligini oshirish uchun yordamchi bo'lishi mumkin:

Amaliyotga asoslangan darslar: O'rganuvchilar uchun darslar amaliyotga yo'naltirilgan bo'lishi kerak. O'quvchi o'zini tilni amaliy ravishda sinash va o'z fikrlarini ifodalash imkoniyatiga ega bo'lishi kerak.

Rollarni o'ynash: O'rganuvchilar ko'proq amaliyot yig'ish uchun muntazam ravishda rol o'ynashi kerak. Bu, ularning o'zaro muloqot qilish va mavzuni muhokama qilish orqali tilni o'rganishiga yordam beradi.

Ko'ngilli gapirish uchun muhokama va so'zlashish: O'quvchilarga ko'ngilli muhokama va so'zlashishni o'rganishlari kerak. Bu, ularning savollar berish, fikr bildirish va mavzuni tushunishga yordam beradi.

Ko'ngil ochiq darslar: Ko'ngilli ochiq darslar tashkil etish, o'rganuvchilarning o'zlarining fikrlarini ifodalash, savollarga javob berish va boshqalar bilan fikrlarini almashish imkoniyatini yaratadi.

Ko'prik bo'lgan tadbirlar: O'rganuvchilar uchun tilni amaliy ravishda sinash uchun ko'prik bo'lgan tadbirlar tashkil etilishi kerak. Misol uchun, o'quvchilar uchun interaktiv darslar, muloqotlar, maslahatlar va boshqa amaliy mashg'ulotlar o'rganish jarayonini yanada samarali qiladi.

Joriy maqolalar va media materiallari bilan ishlash: So'zlashuv va tinglovchi maqolalar, audio va video materiallar orqali o'quvchilar ko'ngilidan keluvchi tillarni o'rganishlari kerak.

Bu qadamlar kommunikativ yondashuvning samaradorligini oshirishga yordam berishi mumkin. Har bir o'quvchi boshqarish va o'rganishda farqli darajada bo'lishi mumkin, shuning uchun o'qituvchilar ko'p qat'iy va sabrli bo'lishi kerak.

Kommunikativ yondashuvni samarali amalga oshirish uchun qo'llaniladigan boshqa ko'rsatmalar va usullar haqida ko'proq ma'lumot berilar ekan, quyidagi usullarga e'tibor qaratish kerak:

O'z-o'zini taqdim etish: O'rganuvchilarga bir-birini tanishish va o'zlarini taqdim etish uchun imkoniyatlar berilishi kerak. Bu, ularning o'zlarini va boshqalarni tanishishlari uchun muhimdir.

Mavzuni boshqalar bilan bahs etish: O'rganuvchilarga muntazam ravishda bir-birlari bilan mavzuni bahs qilish va fikrlarini almashish imkoniyati berilishi kerak. Bu, ularning savollarga javob berish, o'z fikrlarini ifodalash va boshqalar bilan fikrlarini almashish orqali tillarni o'rganishga yordam beradi.

Muloqotlar va panel diskussiyalar: O'rganuvchilarga ko'proq muloqotlar va panel diskussiyalardan foydalanishga imkoniyat berilishi kerak. Bu, ularning o'zlarining fikrlarini ifodalash, savollarga javob berish va boshqalar bilan fikrlarini almashish jarayonini ko'paytirishi mumkin.

Proyektlar va murabbiylar yordami: O'rganuvchilarga proyektlar ustida ishlash imkoniyati berilishi kerak. Bu, ularning jamlanish, ijtimoiy bilimlarni amaliyotga o'tkazish va qo'shimcha ma'lumot olishlariga imkon beradi. Murabbiylar ham ularni yo'lni ko'rsatish va qo'llab-quvvatlashda muhim rol o'ynaydi.

O'zini baholash: O'rganuvchilarga o'zlarining kommunikativ qobiliyatlari va samarali yondashuvni o'rganishlari uchun imkoniyatlar berilishi kerak. Bu, ularning o'zlarini baholash va takomillashtirishlari uchun muhimdir.

Virtual platformalar va onlayn materiallar: Kommunikativ yondashuvni o'rganishda onlayn platformalardan, videolar dan, audiotanbiqlardan va elektron darsliklardan foydalanish samarali bo'lishi mumkin. Bu, o'rganuvchilarga o'z vaqtlarida o'rganish va mustaqil ravishda rivojlanishlari uchun imkoniyat yaratadi.

Bu tadbirlar va usullar o'rganuvchilarga tilni samarali ravishda o'rganishlari uchun yordam beradi va ularning kommunikativ qobiliyatlarini rivojlantiradi. Aytib o'tish kerakki, kommunikativ yondashuvni samarali amalga oshirish uchun, har bir o'quvchining shaxsiy xususiyatlari, maqsadlari va talablari farq qilishi mumkin. Bundan tashqari, muhit, resurslar va darsning shakli ham o'quvchilar uchun samarali o'rganishni ta'minlashda kritik ahamiyatga ega.

Quyidagi chet tillarini o'rganishda kommunikativ yondashuvni oshirish uchun qo'llaniladigan boshqa usullar mavjud:

- Interaktiv darslar va muloqotlar: Darslar va muloqotlar o'rganuvchilarni amaliy ravishda qatnashishga chaqiradi. Interaktiv darslar, ko'ngil ochiq muloqotlar, va boshqa interaktiv amaliyotlar o'rganuvchilarning tilni o'rganish jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilishi mumkin.

-Ko'prik bo'lgan texnikaviy vositalar: Kommunikativ yondashuvni o'rganish uchun audio va video darsliklar, audiotanbiqlar, videomateriallar va elektron dasturlar keng doira taqdim etilishi kerak. Bu, o'quvchilarga o'zlarining o'qish va tinglash usullariga qarab o'rganishlari va mustaqil ravishda rivojlanishlari uchun qulayliklar yaratadi.

- Ko'plab mavzular uchun o'quv materiallari: O'quv materiallarining keng doira taqdim etilishi kommunikativ yondashuvni o'rganishni oshirishga yordam beradi. Bunday materiallar, turli mavzular bo'yicha muhim vaqтли so'zlashuvi va tinglovchi

texnikalari, shuningdek, dastlabki darajadagi o'qish va tinglash uchun qo'llanish uchun mavzularni tushunishga yordam beradi.

- O'zlashtirilgan dasturlar va o'quv maslahatlari: O'rganuvchilarni boshqarish va o'rganish jarayonini rivojlantirish uchun o'zlashtirilgan dasturlar va o'quv maslahatlari yaratish muhimdir. Bu, o'quvchilarga o'zlarini baholash va o'rganishlari uchun foydalanishlari mumkin bo'lgan yordam berish usullarini taqdim etadi.

- Biriktirilgan dasturlar va ko'nikmalar: O'rganuvchilarga biriktirilgan dasturlar va ko'nikmalar taqdim etilishi kommunikativ yondashuvni o'rganish jarayonini ko'paytirishga yordam beradi. Bu dasturlar o'quvchilarning o'zlarini baholash, takomillashtirish va qo'llab-quvvatlashlari uchun muhimdir.

Bu qo'llanmalar va usullar o'rganuvchilarning chet tillarini samarali ravishda o'rganishlariga yordam berishga yordam beradi va ularning kommunikativ qobiliyatlarini rivojlantirishga imkon beradi. O'qituvchilar va murabbiylar bu usullarni o'rganuvchilarning xususiyatlari va maqsadlari boyicha moslashtirishlari kerak.

Quyidagi qator misollar, kommunikativ yondashuv bilan ish qilishni ko'rsatadi:

O'qituvchilar va murabbiylar: O'qituvchilar va murabbiylar kommunikativ yondashuvni darsliklar tuzish, o'quvchilar bilan muloqotlar o'tkazish va o'quv jarayonlarida o'quvchilarning ko'nikmalarini rivojlantirish uchun samarali usullarni qo'llashadi.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki , chet tillarni o'qitishda kommunikativ yondashuv talab avval o'qituvchi o'rtasida qulay atmosfera va yangiliklarni kashf qilishga yordam berib , talablarda o'ziga bo'lgan ishonchi hamda darsga bo'lgan ishtiyoqini oshirib berishga keng xizmat qiladi .

Foydalanilgan adabiyotlar :

1. Bermus A.G. Ta'limda kompetensiyaviy yondashuvni joriy etish muammolari va istiqbollari. // RGPU. - [Rostov-na-Donu](#), 2007 yil.
2. Bolotov V.A., Serikov V.V. Kompetentsiya modeli: g'oyadan ta'lim dasturiga // Pedagogika. - 2003 yil, № 10. - b. 26.
3. Bystrova E.A. Tilini o'qitishda kommunikativ metodologiya // 1996 yil - 1-son. - 3-8-betlar.
4. Bystrova E.A. ona tili. Muammolar va mulohazalar. – <http://1-11.eimc.ru>.